

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Białymstoku**

Białystok, dnia 5 października 2011 r.

**Pan
Mikołaj Pawlicz
Wójt Gminy Narewka**

LBI-4101-11-02/2011
P/11/083

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku skontrolowała w Urzędzie Gminy Narewka działalność Szefa Obrony Cywilnej Gminy w zakresie przygotowania struktur obrony cywilnej do realizacji zadań w okresie wojny i pokoju w latach 2009 – 2011 (do 7 września).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole kontroli, podpisanym 15 września 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku, stosownie do art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, przygotowanie struktur obrony cywilnej gminy Narewka do realizacji zadań w okresie wojny i pokoju. Ocena pozytywna wynika z:

- zidentyfikowania zagrożeń występujących na terenie gminy,
- przyjęcia i aktualizowania planu obrony cywilnej oraz opracowywania rocznych planów działania,
- utworzenia formacji obrony cywilnej,
- wdrożenia systemów wczesnego ostrzegania oraz wykrywania i alarmowania,
- zapewnienia funkcjonowania urządzeń zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych i zabezpieczenia wody pitnej dla ludności,

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

- przygotowania ewakuacji ludności na wypadek powstania masowego zagrożenia dla życia i zdrowia na znacznym obszarze.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na:

- nieopracowaniu wieloletniego planu działania oraz niewyznaczeniu pracodawcom i instytucjom zadań w zakresie obrony cywilnej,
 - nieprowadzeniu szkoleń i odpowiednich do zidentyfikowanych zagrożeń ćwiczeń formacji obrony cywilnej i jednostek organizacyjnych oraz niezorganizowaniu szkoleń ludności w zakresie powszechnej samoobrony,
 - niezapewnieniu – w planie obrony cywilnej - integrowania sił obrony cywilnej z innymi służbami oraz ochrony pól rolnych, zwierząt gospodarskich, produktów żywnościowych i pasz,
 - niedokonywaniu kontroli i oceny stanu przygotowań obrony cywilnej do realizacji zadań.
1. Wójt - Szef Obrony Cywilnej Gminy opracował plan obrony cywilnej gminy Narewka i uzgodnił go w 1995 r. z Szefem Wojewódzkiego Inspektoratu Obrony Cywilnej w Białymstoku. W planie tym, wielokrotnie aktualizowanym, określono zadania obrony cywilnej odpowiednie do występujących na terenie gminy zagrożeń. Ich diagnozę pogłębiono w opracowanym w 2008 r. *Planie Reagowania Kryzysowego Gminy*, w którym określono też sposób realizacji procedur reagowania kryzysowego i uzgodniono zewnętrzne plany operacyjno-ratownicze dla znajdujących się na terenie gminy trzech zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. W okresie objętym kontrolą opracowywano też roczne plany działania obrony cywilnej wraz z wytycznymi. Szef Obrony Cywilnej Gminy nie przygotował jednak wieloletniego planu działania w zakresie obrony cywilnej ani nie ustalił szczegółowych zadań dla pracodawców i przedsiębiorców, przez co nie wypełnił wymogów określonych w § 4 pkt 4 i § 5 ust 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 roku w sprawie *szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin*² (zwanego dalej rozporządzeniem).
 2. Szef Obrony Cywilnej Gminy stosownie do zidentyfikowanych zagrożeń powołał dwa plutony i sześć drużyn obrony cywilnej, zaś w trakcie kontroli NIK prowadził ich reorganizację, tworząc pluton ratownictwa ogólnego oraz drużynę wykrywania i alarmowania. Zapewnił też funkcjonowanie systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania o zagrożeniach. Na wypadek powstania masowego

² Dz. U. Nr 96, poz. 850

zagrożenia dla życia i zdrowia na znacznym obszarze opracowano plany ewakuacji ludności. Wśród mieszkańców miejscowości narażonych na skutki awarii przemysłowych rozpowszechniono poradnik na temat procedur reagowania i ewakuacji. Do przeprowadzenia ewakuacji przewidziano niezbędne środki techniczne i transportowe, określono zadania dla poszczególnych podmiotów i osób oraz rejon zbiórki ewakuowanej ludności (opracowana dokumentacja wymaga jednak aktualizacji w zakresie wskazania nowego punktu ewidencyjno-informacyjnego i zbiórki ewakuowanej ludności, gdyż dotychczasowy punkt - Szkoła Podstawowa w Eliaszukach - została zlikwidowana, a jej budynek – sprzedany w 2004 r.).

3. W okresie objętym kontrolą zorganizowano ćwiczenia obrony cywilnej w zakresie systemu wczesnego ostrzegania, systemu wykrywania i alarmowania oraz funkcjonowania w przypadku braku dostaw energii elektrycznej. Szef Obrony Cywilnej Gminy nie przeprowadził jednak ćwiczeń odpowiednich do zagrożeń zidentyfikowanych w planie obrony cywilnej (takich jak przerwanie tamy na zbiorniku Siemianówka, wyciek toksycznych substancji przemysłowych czy pożar składu paliw), ani nie zrealizował zaplanowanych ćwiczeń w zakresie funkcjonowania Gminy w przypadku wystąpienia epidemii grypy i ptasiej grypy. Nie zorganizował też szkoleń formacji obrony cywilnej i instytucji, przez co nie wykonał w pełnym zakresie zadań określonych w § 3 pkt 4 i 5 rozporządzenia. Nie przeprowadził też szkoleń dla ludności w zakresie powszechnej samoobrony (pomimo obowiązku określonego w § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 września 1993 r. w *sprawie powszechnej samoobrony ludności*³). Wynikło to – jak wyjaśniono – z ograniczeń czasowych lub niewystarczających środków finansowych.
4. Wójt Gminy w planie zarządzania kryzysowego przewidział integrację działań straży pożarnej, inspekcji sanitarnej i weterynaryjnej oraz innych służb właściwych do reagowania w sytuacjach kryzysowych, takich jak np. pożary, epidemie i epizooty czy katastrofy kolejowe. Jako Szef Obrony Cywilnej Gminy nie zapewnił jednak w planie obrony cywilnej integracji tych służb z formacjami obrony cywilnej, pomimo że ich współdziałanie może być niezbędne zarówno w czasie wojny, jak i w sytuacjach kryzysowych w czasie pokoju. Nie zrealizował tym samym wymogu integrowania sił obrony cywilnej z innymi służbami w celu prowadzenia akcji ratunkowych i likwidacji skutków klęsk żywiołowych, określony w § 3 pkt 15 rozporządzenia. W badanym okresie Szef Obrony Cywilnej Gminy nie wykonał także zadań określonych w § 3 pkt 10 i 26

³ Dz. U. Nr 91, poz. 421

rozporządzenia, tj. nie zapewnił – w dokumentach dotyczących obrony cywilnej - ochrony płodów rolnych, zwierząt gospodarskich, produktów żywnościowych i pasz oraz niezbędnych sił do doraźnej pomocy w grzebaniu zmarłych.

5. Formacje obrony cywilnej zostały wyposażone w niezbędny do realizacji zadań sprzęt, środki techniczne i umundurowanie użyte przez Wojewodę Podlaskiego. W latach 2009-2011 na naprawy, konserwację i utrzymanie tego sprzętu wydatkowano kolejno 1,6 tys. zł, 0,4 tys. zł i 0,1 tys. zł (z planowanych na 2009 r. 2 tys. zł, zaś na 2010 i 2011 r. po 1 tys. zł), co stanowiło całość środków wykorzystanych na realizację zadań własnych w zakresie obrony cywilnej. Wyposażenie było prawidłowo zmagazynowane. Nie wykonano jednak wymaganych przeglądów żadnego z posiadanych przyrządów do badania poziomu promieniowania (tj. 3 rentgenometrów i 6 sygnalizatorów promieniowania) – w związku z nieposiadaniem informacji o terminach przeglądów.
6. W badanym okresie przekazywano Szefowi Obrony Cywilnej Powiatu Hajnowskiego – na jego żądanie - informacje o posiadanym wyposażeniu i realizacji zadań obrony cywilnej. Nie dokonywano jednak wymaganej postanowieniem § 3 pkt 1 rozporządzenia oceny stanu przygotowania obrony cywilnej, co wynikało – jak wyjaśniono – z braku żądania takich ocen. Szef Obrony Cywilnej Gminy nie występował również do pracodawców i kierowników instytucji o przedkładanie informacji o realizacji zadań obrony cywilnej ani nie kontrolował przygotowania formacji obrony cywilnej do prowadzenia działań ratowniczych (ponieważ nie stwierdzono takiej potrzeby), co stanowiło o niewypełnieniu wymogów określonych w § 3 pkt 23 i § 6 pkt 5 rozporządzenia.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) opracowanie wieloletniego planu działania i ustalenie zadań szefom obrony cywilnej u przedsiębiorców i w instytucjach,
- 2) prowadzenie szkoleń i odpowiadających zdiagnozowanym zagrożeniom ćwiczeń formacji obrony cywilnej oraz szkoleń ludności w zakresie powszechnej samoobrony,
- 3) zapewnienie – w planie obrony cywilnej – integrowania służb obrony cywilnej z innymi służbami, ochrony płodów rolnych i zwierząt gospodarskich, produktów żywnościowych i pasz oraz niezbędnych sił do doraźnej pomocy w grzebaniu zmarłych,

- 4) dokonywanie wymaganych przeglądów sprzętu znajdującego się w dyspozycji formacji obrony cywilnej,
- 5) prowadzenie wymaganych przepisami prawa kontroli i dokonywanie ocen stanu przygotowań obrony cywilnej do realizacji zadań na terenie gminy.

* * *

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Wójta w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków lub o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków, lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie, do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli
z up.
Agata Katarzyna Ciupa
WICEDYREKTOR